

İKV DEĞERLENDİRME NOTU

AB VE TÜRKİYE'NİN İŞİD VE YABANCI
SAVAŞÇILARLA MÜCADELE POLİTİKASI

Derya KAP
İKV Uzman Yardımcısı

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI

AB VE TÜRKİYE'NİN IŞİD VE YABANCI SAVAŞÇILARLA MÜCADELE POLİTİKASI

Derya Kap, İKV Uzman Yardımcısı

Irak'ta ortaya çıkan ve Suriye iç savaşı ile hızla ilerleyen IŞİD, hem iki ülke ile sınırlı yerel bir terörist örgüt; hem de her geçen gün artan yabancı savaşçı akını ve komşu olmadığı bölgelerde yarattığı terör tehdidi nedeniyle 2014 yılının küresel fenomeni haline geldi. IŞİD ile mücadele kapsamında BM Güvenlik Konseyi birçok karar aldı; ABD öncülüğünde 60 ülkenin katılımı ile örgütle uluslararası bir koalisyon kuruldu; AB pek çok yeni düzenlemeye gitti. IŞİD ve örgüte katılan yabancı savaşçıların yarattığı tehdit sebebiyle 2014 yılı içinde yaşanan bu gelişmeler, Batı'nın ve özellikle ABD'nin Ortadoğu politikalarının yıkıcı etkilerini, bölgede ve Batıda yükselen radikalleşme eğilimini, artan İslamafobi tehlikesini ve artan terör riskini temsil ediyor. Bu nedenle, terör tehdidinin küresel düzeyde gittikçe çeşitlendiği ve coğrafi olarak yayıldığı günümüz uluslararası sisteminde, öncelikle IŞİD ve benzeri radikal grupların oluşmasına zemin hazırlayan sebeplerin analiz edilmesi gerekiyor. Radikalleşmenin ve şiddete dayalı aşırılık hareketlerinin önüne geçilmesi ise , küresel düzeyde bir işbirliği ve uzun vadeli stratejiler geliştirilmesi ile mümkün olabilir.

GENEL TESPİTLER

- ❖ Üç yıl öncesine kadar radikal bir çete konumunda olan IŞİD'in kısa sürede hızlı ilerleme kaydetmesi, radikalleşme ve aşırılığa dayalı şiddet hareketlerinin Ortadoğu'yu ve dünyayı etkileyen boyutlara ulaştığını gösteriyor.
- ❖ IŞİD ile birlikte tekrar yükselişe geçen radikalleşme ve terör tehdidi, AB için en öncelikli küresel tehditlerden ikisi. 2014 yılında IŞİD'in hızla ilerleyili ve Avrupalı savaşçıların sayısının artışı, AB'nin IŞİD politikasının bölgede insani krize son verme girişimlerinden, terörle mücadele boyutuna dönüşmesine sebep oldu.
- ❖ AB'nin IŞİD'e yönelik kapsamlı bir stratejisi bulunmuyor. Terörle mücadele politikası ve şiddete varan aşırılıkları önleme kapsamında mevcut düzenlemelere ek tedbirler alan AB'nin IŞİD politikası, Avrupalı savaşçıların Suriye ve Irak'a gitmelerinin önlenmesi ve giden savaşçıların döndüklerinde teröre karışmalarını engellemek üzerine kurulu.
- ❖ 2015 yılının başında, Fransa'da Charlie Hebdo dergisine yapılan saldırı, Birlik düzeyinde terör ve radikalizmle mücadelede yeni ve daha sıkı tedbirler alınması sonucunu doğurdu.
- ❖ Birlik düzeyinde iç ve dış politikada alınan tedbirlerin yanı sıra, AB üyeleri IŞİD ve yabancı savaşçılarla mücadele kapsamında genel hatlarıyla birbiriyle uyumlu ancak detaylarda farklılaşan bir yaklaşım sergiliyorlar.
- ❖ IŞİD ve yabancı savaşçılar, birçok nedenden dolayı Türkiye'nin güvenliğini doğrudan tehdit eder nitelikte. Yabancı savaşçıların IŞİD'e katılımlarının engellenemeyişi konusunda asıl sorunun Batılı ülkelerde olduğunu savunan Türkiye, IŞİD ile mücadele kapsamında pek çok önlem aldı ve düzenleme yaptı.
- ❖ Türkiye IŞİD konusunda, sınır güvenliğini korumak, uluslararası işbirliği mekanizmalarında yer almak, sorunu Irak ve Suriye'deki siyasi kökleriyle ele almak ve Suriye'de rejim değişikliğinin gerekliliğini savunmak temelinde bir dış politika izliyor.
- ❖ AB ve Türkiye arasında IŞİD ve yabancı savaşçılarla mücadele politikaları arasında uyum ve işbirliği ise sınırlı seviyede. Avrupa'dan Suriye ve Irak'a yabancı savaşçı akınında Türkiye'nin kilit konumda olması sebebiyle, AB, Türkiye ile mevcut işbirliği seviyesinin daha fazla artırılmasını, yabancı savaşçılar sorununu ele almak için yeterli tedbirleri geliştirmesini ve radikalleşmeyi önlemede yeni tedbirleri hayata geçirmesini talep ediyor.
- ❖ Uluslararası koalisyon güçlerinin operasyonları sonucunda, IŞİD'in 2014 yılı sonundaki kısmi gerileyişi, örgütün kısa sürede tasfiye edilebileceği anlamına gelmiyor. IŞİD'e yönelik küresel düzeyde yürütülen kampanyanın başarıya ulaşması, uzun vadeli ve koordineli bir stratejinin belirlenmesini gerektiriyor.
- ❖ IŞİD, El-Nusra, Boko-Haram gibi radikal yapılanmaların doğmasının önlenmesi ve küresel düzeyde artan radikalleşme tehdidinin önüne geçilebilmesi, sorunun temellerine inilmesi ve güvenlik politikalarına sosyal politikaların dâhil edilmesi ile mümkün olabilir.

“2014 YILININ FENOMENİ”: İŞİD ¹

2013 yılında El-Kaide terör örgütünden ayrılan ve kendini Irak ve Şam İslam Devleti² (İŞİD) olarak adlandıran “cihatçı örgüt”, hızla ilerleyerek Suriye ve Irak'ın geniş bir kesimini kontrolü altında adlı. Elinde tuttuğu Batılı ve Müslüman rehinelere uyguladığı vahşeti gözler önüne seren videolar, önüne geçilemeyen yabancı savaşçı akını, Suriye ve Irak'ta sebep olduğu kitlesel göçler, ele geçirdiği bölgelerde yerel halka ve özellikle kadınlara uyguladığı işkence, BM Güvenlik Konseyi'nin örgütle mücadele amacıyla çıkardığı yabancı savaşçılarla mücadeleyi öngören kararları ve ABD'nin başını çektiği koalisyonun Ağustos 2014'te bu yapıyla askeri mücadele arayışlarına girmesi gibi gelişmelerin tümü yalnızca 2014 yılı içinde İŞİD ile mücadele kapsamında yaşanan ve uluslararası gündemin en üst sıralarında yer alan haberlerdi.

İŞİD, DAİŞ, DAEŞ, ISIL, ISIS, IS gibi Türkçe, Arapça ve İngilizce birçok kısaltması bulunan oluşumun ismi, kurulduğu günden itibaren kaydettiği güç ile orantılı olarak sürekli değişti³. Irak'ta kurulduğu 2004 yılında Irak El-Kaidesi, Ekim 2006'da da "Irak İslam Devleti", Nisan 2013'te "Irak ve Şam İslam Devleti", Temmuz 2014'te ise hilafet ilan etmesinin kendisini “İslam Devleti” (Islamic State) olarak tanımlanmaya başladı⁴.

¹ Suriye ve Irak'ta devam eden iç savaş ortamında İŞİD'e dair bilgilerin teyidinin güçlüğü ve örgüt hakkında yapılan akademik çalışmaların sınırlılığı sebebiyle, bu yazıda ağırlıklı olarak gazete haberlerine referans verilerek dikkatli ve objektif bir analiz yapılması amaçlanmıştır.

² İŞİD hakkında kapsamlı analiz için; Iraq Conflict: Islamic State of Iraq and Syria (ISIS), Council on Foreign Relations, <http://www.cfr.org/terrorist-organizations-and-networks/iraq-conflict-islamic-state-iraq-syria-isis/p33793>

³“The many names of ISIS (also known as IS, ISIL, SIC and Da'ish),” The Economist, September 28 2014, <http://www.economist.com/blogs/economist-explains/2014/09/economist-explains-19>

⁴ Bu yazıda, Türkiye’de yaygın kullanıldığı şekliyle İŞİD kelimesi tercih edilmiştir.

Bölge ülkeleri ve uluslararası aktörlerin zamanında müdahalede bulunmayışları sebebiyle, bölgedeki otorite boşluğundan faydalanarak hızla büyük askeri başarılar elde eden örgüt, Mart 2013'te Suriye'nin Rakka kentini; 2014 yılı Ocak ayında Irak'ta Felluce, Ramadi'nin bazı bölgelerinin ardından, Irak'ın ikinci büyük kenti Musul'un kontrolünü ele geçirerek tüm bölgeyi tehdit eder hale geldi. 2014 yılının sonunda, Irak ve Suriye'nin üçte biri IŞİD'in kontrolü altındaydı. Örgütün doğuşu ve hızla ilerleyişinin sebepleri hakkında yapılan analizlerde, IŞİD'in köklerinin 11 Eylül saldırıları sonrasında ve Arap Baharı sürecinde Batılı devletlerin izlediği politikalara dayandığı vurgulanıyor⁵. Özellikle ABD'nin Irak'ta uyguladığı etnik, aşiret ve dini yapı ve inançları göz ardı eden politikalar IŞİD'in doğmasında önemli bir etken oldu⁶. Örgütün doğduğu Irak'ta, Şii ağırlıklı hükümetin Sünnileri dışlayan politikaları, IŞİD'in Sünni grupların desteğini alarak Suriye'ye yayılmasını hızlandırdı⁷. IŞİD militanlarının büyük çoğunluğunun bölge insanından oluşması, ülkede örgüte verilen desteğe işaret ediyor. Suriye'de 4 yıldır devam eden iç savaşa yönelik müdahalesizlik politikasının ülkede yarattığı güç boşluğu IŞİD'in güçlenerek yayılmasını hızlandırdı. Özellikle yabancı savaşçıların IŞİD'e dâhil olması, örgütün etkinliğinin hızla artmasında ve ülkedeki savaşın seyrinin değişmesinde etkili oldu⁸.

IŞİD 2014 yılında aralarında dünyanın 80'den fazla ülkesinden yabancı savaşçıların da olduğu binlerce militanı ile El Kaide'yi geçerek "dünyanın en tehlikeli cihatçı örgütü" konumuna geldi⁹. IŞİD'in "daha önce hiç görülmemiş" boyutlarda küresel güvenliğe tehdit oluşturduğunu savunan eski ABD Savunma Bakanı Chuck Hagel¹⁰, örgütü "bir terör örgütü olmanın ötesinde", "ideolojiyle stratejik ve taktiksel hüneryleri birleştiren, muazzam derecede fonlanmış ve sofistike" olarak tanımlıyor.

Diğer radikal örgütlerden farklı olarak, IŞİD İslami bir devlet kurma amacı taşıyor ve ele geçirdiği bölgelerde kısa sürede kurumsallaşmayı hedefliyor. IŞİD; Irak, Suriye, Filistin ve Ürdün topraklarını içine alan bölgede Sünni şeriate dayalı bir İslam devlet kurmak istiyor. Halifelik ilan etmesi, hâkimiyet kurduğu bölgelerde vergi toplaması ve idari düzenlemeler yapması, örgütün kendisini bir devlet olarak gördüğüne ve devlet gibi davranmaya özen gösterdiğine işaret ediyor¹¹. Örgüt, bu amaç doğrultusunda hâkimiyet kurduğu bölgelerde sahip olduğu gelir sayesinde, modern devlette yer alan bürokrasi, hukuk ve eğitim sistemini oluşturmaya çabalıyor. Kurduğu kabinede, sosyal güvenlik ve bombalama gibi bakanlıklar yer alan örgüt, yerel halka sosyal yardım, eğitim ve istihdam, mahkeme ve temizlik, su ve elektrik hizmetleri ve güvenlik hizmeti sunuyor¹².

⁵ Yüksel Taşkın, "IŞİD ve Batı", Taraf, <http://arsiv.taraf.com.tr/yazilar/yuksel-taskin/isid-ve-bati/31101/>

⁶ Jim Sisco, "Fighting ISIS (II): To work, this must be more than just a military operation", October 30, 2014, <http://foreignpolicy.com/2014/10/30/fighting-isis-ii-to-work-this-must-be-more-than-just-a-military-operation/>

⁷ A.g.e

⁸ Constanze Letsch, "Foreign jihadis change face of Syrian civil war", the Guardian, 25 December 2014, <http://www.theguardian.com/world/2014/dec/25/foreign-jihadis-syrian-civil-war-assad>

⁹ "Dünden bugüne Irak Şam İslam Devleti (IŞİD)", 11 Haziran 2014, BBC Türkçe, http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2014/06/140611_isid_kimdir.

¹⁰ "IŞİD sadece bir terör örgütü olmanın ötesinde", 22 Ağustos 2014, <http://www.trthaber.com/haber/dunya/isid-sadece-bir-teror-orgutu-olmanin-otesinde-141197.html>

¹¹ Ayşe Karabat, "IŞİD devlet olmak istiyor", Al Jazeera Turk, 25 Ağustos 2014, <http://www.aljazeera.com.tr/al-jazeera-ozel/isid-devlet-olmak-istiyor>

¹² Cengiz Tomar, "IŞİD hakkında işitmek istemediğimiz gerçekler: İrrasyonelizmin rasyonelitesi", Al Jazeera Turk, 29 Aralık 2014, <http://www.aljazeera.com.tr/gorus/isid-hakkinda-isitmek-istemedigimiz-gercekler-irrasyonelizmin-rasyonelitesi>

Radikal İslamcı El Kaide örgütü ile rekabete giren IŞİD, Ortadoğu ve başka bölgelerdeki diğer radikal örgütlerin kendisine bağlılık yemini etmesi ile dünyada nüfuzunu artırıyor.¹³ Dini ve etnik azınlık grupları, kadınlar ve diğer savunmasız halka karşı uyguladığı sistematik ve yaygın insan hak ihlalleri de, IŞİD'i radikal gruplardan farklı ve daha tehlikeli kılan sebeplerden bir diğeri¹⁴.

Giderek artan yabancı savaşçı ve diğer radikal örgütlerden katılımlar ile IŞİD'in militan sayının her geçen gün artıyor olması, gücünün tehlikeli boyutlara ulaşması riskini yükseltiyor. Ayrıca, kontrol ettiği bölgelerde, maaşla ya da zorla yerel halktan katılımlarla birlikte savaşçı sayılarını arttırıyor. Ağustos 2014'te grubun Suriye'deki savaşçı sayısı 50 bin, Irak'ta ise 30 bin civarında¹⁵. Irak'ta iktidardan dışlanmış Iraklılar; diğer Arap ülkelerinden, siyasal, ekonomik ve sosyal olarak ötekileşmiş Arap gençlerinin yanı sıra, eğitilmiş ve gelir seviyesi yüksek olan yabancı savaşçılara da sahip olan IŞİD'in militan profili çeşitlilik gösteriyor. Sosyal medyayı etkin kullanan ve kendi imajını yaratan IŞİD, askeri hayata ilgi duyan Müslüman olmayan Batılı gençleri de bünyesine katabiliyor¹⁶.

Ele geçirdikleri bölgelerde devlet olma iddialarını koruyarak egemenlikleri altında tutmak¹⁷ için petrol kaynaklarına yakınlığının avantajını kullanan örgüt, petrol bölgelerini ele geçirerek, petrol satışından yüklü bir gelir elde etti ve "dünyanın en zengin terör örgütü" unvanına kavuştu¹⁸. Günlük gelirinin 1 veya 2 milyon dolar seviyesinde olduğu tahmin edilen¹⁹ örgütün diğer gelir kaynaklarını halktan topladığı vergiler, yağmalamalarda ele geçirdiği mallar ve kaçakçılık oluşturuyor.

Suriye ve Irak'ta etkin olduğu bölgelerde şeriat kanunlarını uygulamaya başlayan IŞİD, rakip gördüğü askerleri, yabancı gazetecileri, yardım kuruluşlarına üye insanları sürgüne gönderdi, hapsetti ya da infaz etti. Aralık 2014 verileriyle, sadece Irak'ta IŞİD'in saldırıları sebebiyle, yerlerinden olan Türkmen ve Ezidilerin sayısı 1 milyona, ölenlerin sayısı ise 6 bine ulaştı²⁰. Ayrıca, Irak'ta 5 bin Ezidi ve 1000'den fazla Türkmen saldırılarda öldü; 2 bin 500 Ezidi kadın örgüt tarafından kaçırıldı ya da kayboldu. Irak'ta IŞİD'in yıktığı ya da tahrip ettiği altyapının maliyeti 7 milyar dolar; yarattığı enerji zararı ise 1 milyar dolardan fazla oldu²¹.

¹³ Andreas Gorzewski, "IŞİD, El Kaide'yi nasıl geride bıraktı?" Deutsche Welle Türkçe, 27 Kasım 2014, <http://www.dw.de/i/C5%9Fid-el-kaideyi-nas%C4%B1-geride-b%C4%B1rakt%C4%B1/a-18095803>

¹⁴ "Ezidi kadınlar IŞİD esaretini anlattı", Radikal, 9 Ekim 2014, http://www.radikal.com.tr/hayat/ezidi_kadınlar_isid_esaretini_anlattı-1217780

¹⁵ "Islamic State 'has 50,000 fighters in Syria", <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/08/islamic-state-50000-fighters-syria-2014819184258421392.html>

¹⁶ Ayşe Karabat, "IŞİD devlet olmak istiyor", Al-Jazeera Turk, 25 Ağustos 2014, <http://www.aljazeera.com.tr/al-jazeera-ozel/isid-devlet-olmak-istiyor>

¹⁷ Nick Thompson and Atika Shubert, "The anatomy of ISIS: How the 'Islamic State' is run, from oil to be headings", CNN, October 7, 2014, <http://edition.cnn.com/2014/09/18/world/meast/isis-syria-iraq-hierarchy/>

¹⁸ Terrence McCoy, "ISIS Just Stole \$425 Million, Iraqi Governor Says, and Became The 'World's Richest Terrorist Group'", Washington Post, 12 June 2014, <http://www.washingtonpost.com/news/morning-mix/wp/2014/06/12/isis-just-stole-425-million-and-became-the-worlds-richest-terrorist-group/>.

¹⁹ Scott Bronstein and Drew Griffin, "Self-funded and deep-rooted: How ISIS makes its millions", CNN Investigations, October 7, 2014, <http://edition.cnn.com/2014/10/06/world/meast/isis-funding/>

²⁰ "1 milyon Ezidi ve Türkmen IŞİD'den kaçtı", TRT Türk, 21 Aralık 2014, <http://www.trtturk.com/haber/1-milyon-ezidi-ve-turkmen-isid-den-kacti-97648.html>

²¹ "IŞİD'in maliyeti 7 milyar \$", 8 Aralık 2014, <http://www.sabah.com.tr/dunya/2014/12/08/isidin-maliyeti-7-milyar>

IŞİD'in küresel düzeyde yarattığı terör tehdidinin yanı sıra, Batı'da Müslümanlar üzerinde yarattığı tehdit de tehlikeli boyutlara ulaştı. IŞİD'in propoganda amacıyla yayınladığı infaz görüntüleri ve bunlar hakkında yapılan bazı analizler, Batı'da İslam'a karşı önyargıları kuvvetlendirerek, İslamofobi tehlikesini büyütüyor²².

KÜRESEL GÜVENLİĞE TEHDİDİN YÜKSELEN GÜÇLERİ: YABANCI SAVAŞÇILAR

IŞİD ile öne çıkan “yabancı savaşçı” kavramı, 1980’li yıllardan itibaren Afganistan, Bosna, Çeçenistan, Irak ve Somali’de iç çatışmalara katılan kişiler için de kullanılıyordu. Bu kavram sanıldığı gibi aksine sadece İslami referanslar çerçevesinde cihat amacıyla çatışma bölgelerine giden kişileri tanımlamakla sınırlı kalmıyor. Avrupa tarihinde de çeşitli sebeplerle ülkeleri dışındaki çatışmalara katılan kişilerin örneklerini görmek mümkün²³. Çeşitli motivasyonlarla kendi ülkesi dışında dünyanın farklı çatışma bölgelerine savaşmaya giden kişiler, literatürde yabancı savaşçılar (foreign fighters) olarak adlandırılıyor. BM Güvenlik Konseyi’nin 2178 Sayılı Kararı’nda “yabancı terörist savaşçılar” (foreign terrorist fighters- FTFs) “kendi devletleri dışındaki bir devlete terörist eylemler gerçekleştirmek, planlamak, hazırlamak ya da katılmak için giden bireyler veya silahlı çatışmayla bağlantılı olmak da dâhil, terörist eğitim alan ve veren bireyler” olarak tanımlanıyor²⁴.

IŞİD tehdidi ile uluslararası gündemde öne çıkan yabancı savaşçılar meselesi, daha büyük bir sorun olan radikalleşmenin bir sonucu olarak ortaya çıktı. BM Güvenlik Konseyi’nin 11 Eylül 2001 saldırılarından sonra, terör örgütlerine yardım edilmesini yasadışı ilan etmesine rağmen, IŞİD, Boko Haram, El-Şebab gibi şiddet yanlısı yeni yapılanmaların ortaya çıkması, küresel düzeyde terörle mücadele politikalarının tek başına yetersiz kaldığını ortaya koydu. Bu nedenle, bahsi geçen yapılanmaların, yabancı savaşçıların da katılımı ile güç kazanmasının önlenmesinin küresel düzeyde şiddete varan aşırılık ve radikalizmle mücadeleyi gerektirdiği genel kabul gören bir yaklaşım²⁵.

BM Güvenlik Konseyi’nin raporuna göre, Irak ve Suriye’de radikal örgütlerin (IŞİD, el-Nusra gibi) saflarında 80’den fazla ülkeden 15 bin yabancı savaşçı yer alıyor²⁶. Yabancı savaşçıların yüzde 60-70’i Ortadoğu ülkelerinden, yüzde 20-25’i ise Batı ülkelerden. IŞİD’e katılan ve ağırlıklı olarak AB ya da ABD pasaportu taşıyan yabancı savaşçılar,

²² Yüksel Taşkın, “IŞİD ve Batı”, Taraf, <http://arsiv.taraf.com.tr/yazilar/yuksel-taskin/isid-ve-bati/31101/>

²³“Foreign Fighters: An Overview of Responses in Eleven Countries”, Center for Security Studies (CSS), Zurich, March 2014 Center for Security Studies (CSS), ETH Zurich, http://www.css.ethz.ch/publications/pdfs/Foreign_Fighters_2014.pdf

²⁴ United Nations Security Council Resolution, 24 September 2014, S/RES/2178 (2014), [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2178%20\(2014\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2178%20(2014))

²⁵“Addressing the Foreign Terrorist Fighters Phenomenon from a European Union Perspective” , Policy Brief, Global Centre on Cooperative Security, December 2014, <http://www.clingendael.nl/sites/default/files/Addressing-foreign-terrorist-fighters-phenomenon-EU-perspective.pdf>

²⁶Constanze Letsch,“Foreign jihadis change face of Syrian civil war”, the Guardian, 25 December 2014, <http://www.theguardian.com/world/2014/dec/25/foreign-jihadis-syrian-civil-war-assad>

Kuzey Afrika, Kuzey Kafkas ve Balkan kökenli ikinci ya da üçüncü kuşak göçmenler, yabancılaşmış ve kültürel anlamda dışlanmış kişilerden oluşuyor²⁷.

Irak ve Suriye’de IŞİD’in hızlı ilerleyişi ve dünyanın çok farklı bölgelerinden savaşçı çekme yeteneği, küresel düzeyde önlem alınması zorunlu kıldı. Yabancı savaşçılar sorununa BM bünyesinde bir çözüm bulunması amacıyla, BM Güvenlik Konseyi tarafından iki önemli karar alındı. “Yabancı terörist savaşçılarla” ilgili olarak alınan 2178 Sayılı BM Güvenlik Konseyi Kararı, IŞİD, El-Nusra ve diğer El-Kaide çizgisine yakın örgütlere katılımı engellemek amacıyla “yabancı terörist savaşçılara dair küresel düzeyde alınacak tedbirleri içeriyor²⁸. 2178 sayılı Karar, “yabancı terörist savaşçı” olarak tanımlanan örgüt veya grupların finans kaynaklarının kesilmesi, militan katılımlarının önlenmesi ve söz konusu kişilerin çatışmaların yaşandığı ülkelere seyahatlerinin engellenmesini öngörüyor. Bu karar, devletlere terörizm amaçlı seyahat ettiğini tespit ettikleri kişilerin ülkeden çıkışlarını ya da ya da transit geçişlerini önleme zorunluluğu getiriyor. Bu örgütlere “yabancı ülkelere” yeni militan ve kaynak temin edilmesi "ciddi ceza gerektiren suç" kapsamına sokuluyor. Ayrıca, yabancı savaşçı tehdidine karşı uluslararası bir işbirliğinin sağlanabilmesi için ülkelere cezai soruşturmalar, yasaklamalar ve kovuşturmalara ilgili bilgilerin paylaşılması isteniyor. BM’nin 198 ülkesi için bağlayıcılığı bulunan BM’nin 2178 sayılı 18 maddelik kararını uygulamayan üye ülkelere yaptırım ve güç uygulama hakkı bulunuyor. Diğer ülkeler gibi Türkiye’nin de, BM Kararı uyarınca hukuki düzenlemelere gitmesi gerekiyor²⁹. IŞİD ile mücadele kapsamında BM öncülüğünde alınan Güvenlik Konseyi kararlarının çıkmasına öncülük eden ABD, aynı zamanda küresel düzeyde örgütle mücadele etmek amacıyla bir koalisyon gücü oluşturdu. IŞİD’le mücadele için ABD liderliğinde oluşturulan uluslararası koalisyonda AB ülkeleri ve Türkiye’nin dâhil olduğu 60 ülke yer alıyor³⁰.

AB’NİN IŞİD ve YABANCI SAVAŞÇILARLA MÜCADELE POLİTİKASI

2014 yılında örgütün uyguladığı şiddetin büyüklüğü ve ilerleme hızı, AB’yi sayıları giderek artan yabancı savaşçılar ve Avrupa’da radikalleşme sorunu ile karşı karşıya bıraktı. Suriye iç savaşının başladığı 2011 yılından itibaren bu ülkeye yönelik etkin bir dış politika izlemeyen ve soruna insani yardım politikası ile katkı sunmaya çalışan AB ve üye ülkeleri, IŞİD’i tehdit sıralamasında listenin başına aldılar. 2014 yılın Mayıs ayında Belçika’daki Yahudi Müzesi’ne düzenlediği saldırıda 4 kişinin ölümüne yol açan kişinin IŞİD bağlantılı bir Fransız vatandaşı olduğunun ortaya çıkması ve IŞİD’in Musul kentini ele geçirdikten sonra bölgede etkinliğini artırması, AB ve üye ülkelerinde yabancı savaşçılar ve radikalleşmeye önleme çabalarını hızlandırdı³¹. IŞİD 2014 yılında AB’nin tüm üst düzey toplantılarının ana gündem maddelerinden birinin oluşturdu.

²⁷ Ayşe Karabat, “IŞİD devlet olmak istiyor”, Al-JazeeraTurk, 25 Ağustos 2014, <http://www.aljazeera.com.tr/al-jazeera-ozel/isid-devlet-olmak-istiyor>

²⁸ Security Council Unanimously Adopts Resolution Condemning Violent Extremism, Underscoring Need to Prevent Travel, Support for Foreign Terrorist Fighters, 24 September 2014, <http://www.un.org/press/en/2014/sc11580.doc.htm>

²⁹ Tolga Tanış, “Türkiye’nin zor ödevi”, Hürriyet, 27 Eylül 2014, <http://www.hurriyet.com.tr/dunya/27282015.asp>

³⁰ Justine Drennan, “Who Has Contributed What in the Coalition Against the Islamic State?”, November 12 2014, <http://foreignpolicy.com/2014/11/12/who-has-contributed-what-in-the-coalition-against-the-islamic-state/>

³¹ Marjon Goetinck, “Radicalisation and Counter-Terrorism Strategies Across Europe”, Medea Institute, <http://www.medea.be/2014/10/radicalisation-and-counter-terrorism-strategies-across-europe/>

Irak ve Suriye'ye giderek IŞİD saflarında savaşa katılıp geri dönenlerin Avrupa ülkelerinde terör saldırısı düzenleme olasılığı, AB'nin iç güvenliği için büyük bir tehlike oluşturuyor. Daha önceki yıllarda da Avrupalı cihatçılar ağırlıklı olarak Orta Doğu'daki çatışmalara gitmeye başlamışlardı, son birkaç yılda Suriye'ye giden Avrupalı savaşçı sayısı ise daha öncekilerden çok daha fazla sayıda oldu ve hızlı bir artış gösterdi. AB Terörle Mücadele Koordinatörlüğü'nün Aralık 2014 verilerine göre, IŞİD'e katılan Avrupalı sayısı 3 binin üzerinde ve bu sayı artış eğiliminde³². Katılımın artmasında IŞİD'in halifelik ilanının ve AB ülkelerinin örgüte askeri operasyonlara destek vermesinin payının büyük olduğu ve bu durumun Avrupa'ya yönelik intikam saldırı riskini arttığı görüşü hâkim³³.

AB ülkelerinden IŞİD'e katılan Avrupalı savaşçılara ilişkin çeşitli kaynakların farklı verilerine ulaşmak mümkün. Bunlar arasında 412 kişi ile Fransa başı çekiyor. Fransa'yı 366 ile İngiltere, 296 ile Belçika, 240 ile Almanya ve 152 ile Hollanda takip ediyor³⁴. (Bkz. Tablo 1)

Tablo 1 : Avrupa ülkelerinden IŞİD'e katılan savaşçı sayısı

Ülkeler	Aralık 2013	Kasım 2014	Yüzde Değişim
Fransa	412	700	+ 69
İngiltere	366	500	+36
Almanya	240	400	+66
Belçika	296	300	+1,4
Hollanda	152	150	-1,3
Danimarka	84	100	+19
İspanya	95	100	+5,3
İsveç	87	100	
Avusturya	60	60	
İtalya	50	50	
Norveç	40	50	+25
Finlanda	20	30	+50
İrlanda	26	30	+15,4
İsviçre	1	10	+900

Kaynak: Euronew

IŞİD'e karşı kurulan uluslararası koalisyonu destekleyen AB, Birlik ve Üye Devletleri işbirliğinde Suriye ve Irak'ta yaşanan krizin temel nedenlerini analiz ederek, bölge için uzun vadeli bir strateji geliştirmeyi amaçlıyor³⁵. Suriye ve Irak'a insani yardımlar ve uluslararası koalisyona dâhil olarak katkıda bulunan AB'nin, IŞİD'e yönelik kapsamlı bir stratejisi bulunmuyor. AB'nin IŞİD'le mücadele politikasını yabancı savaşçı akınının durdurulmasını ve radikalleşmenin önlenmesini hedefliyor. AB ülkelerinin ise IŞİD'e karşı alınan bu önlemlerde genel hatlarıyla birbirleriyle uyumlu ancak detaylarda farklılaşan bir yaklaşım izlediği görülüyor.

³²Ian Traynor, "Major terrorist attack is 'inevitable' as Isis fighters return, say EU officials", the Guardian, 25 September 2014, <http://www.theguardian.com/world/2014/sep/25/major-terrorist-attack-inevitable-isis-eu>

³³ A.g.e.

³⁴Chris Harris, "Which country in Europe has the most jihadists in Syria and Iraq?", Euronews, 04/11/2014, <http://www.euronews.com/2014/11/04/which-country-in-europe-has-the-most-jihadists-in-syria-and-iraq/>

³⁵Remarks by EU Council in his meeting with NATO Secretary-General Stoltenberg, 3 December 2014, Brussels, http://eu-un.europa.eu/articles/en/article_15811_en.htm

AB'nin IŞİD ve yabancı savaşçılar ve radikalleşmeyi önlemeye yönelik uygulamalarının esasları, terörle mücadele politikasına dayanıyor. AB'nin terörle mücadele politikası, 11 Eylül 2001 tarihli terör saldırıları sonrası şekillendi ve 2004 tarihli Madrid ve 2005 tarihli Londra terör eylemlerinin ardından terörizmle mücadele AB'nin öncelikli stratejik hedeflerden birisi hâline geldi³⁶. AB'de, terörizmle mücadelenin yürütülmesinde üye devletler başat role sahip olduklarından ³⁷AB'nin terörizmle mücadele politikası, üye devletler arasında işbirliği, AB kurumları ve üye devletler arasında yakın koordinasyon ve uluslararası ortaklar ile yürütülen işbirliğine dayanıyor³⁸. ABD'nin "teröre karşı savaş" (war on terror) yaklaşımından farklı olarak, "terörizmle mücadele" (fight against terrorism) anlayışına dayanan AB'nin terör stratejisi, uzun dönemli bir yaklaşımla terörizmle mücadele edilebileceği anlayışına dayanıyor³⁹. Stratejinin temelinde ise hukuk devleti ve insan haklarına saygı ilkeleri var. AB, 11 Eylül saldırılarının ardından Birlik düzeyinde terörle mücadele ve radikalleşmenin önüne geçmek amacıyla birçok strateji belgesi yayımladı ve yeni düzenlemeleri hayata geçirdi. Bu kapsamda, ilk belge olan 2003 tarihli Avrupa Güvenlik Stratejisi'ne göre, terörizm ve bölgesel çatışmalar, küresel bir aktör olarak AB'nin daha iyi bir dünyanın inşasına başlıca tehditlerden ikisini oluşturuyor. 2008 tarihli Avrupa Güvenlik Stratejisinin Uygulanmasına Dair Raporda terörizm AB güvenliğini tehdit eden faktörlerden biri. Avrupa Güvenlik Stratejisi ile bağlantılı olarak 2005 yılında AB Terörizmle Mücadele Stratejisi kabul ediliyor. 2005 tarihli Radikalleşmeyle ve Terörizme Katılımla Mücadele Stratejisi; terörizmle mücadele amacıyla 2010 ila 2014 yılları arasında adalet ve içişleri alanlarında yapılması öngörülenleri kapsayan Stockholm Programı; "terörizmi önlemek ve radikalleşme ve katılımın önüne geçmek amacıyla 2011-2014 yılları arasında Birlik düzeyinde hayata geçecek uygulamaları sıralayan 2010 tarihli Eylem Hâlindeki Avrupa Birliği İç Güvenlik Stratejisi, AB'nin terör ve radikalizmle mücadele amacıyla geliştirdiği temel strateji belgelerini oluşturuyor.

Bu çerçevede şekillen AB terörizm ve radikalizmle mücadele stratejisine, IŞİD tehdidinin ortaya çıkması ile yabancı savaşçılar sorunu eklendi. IŞİD tehdidi öncesinde, AB genelinde radikalleşme riskine karşı strateji geliştirme çabaları hızlanmış ve üye devletlerde şiddetin, radikalizmin ve bireylerin terörist eylemlere katılmasının önlenmesi amacıyla 2011 yılında Radikalleşme Farkındalık Ağı (Radicalisation Awareness Network – RAN) kurulmuştu. 2014 yılına gelindiğinde, IŞİD'in yabancı savaşçılar boyutu ile radikalleşme ve aşırılıkla mücadeleye ilişkin tartışmalar tekrar gündemin üst sıralarına yerleşti. 2015 yılının başında, Fransa'da Charlie Hebdo dergisine yapılan saldırı da Birlik düzeyinde terörle mücadelede yeni ve daha sıkı tedbirler alınmasını gündeme getirdi.

³⁶ Burak Tangör Ve Sevinç Sayın, "Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadele Stratejisi: Yeni Bir Bütünleşme Alanı Mı?", Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi Cilt: 11, No:1 (Yıl: 2012), s.85-118, s.87

³⁷ EU External Action, Counter Terrorism, http://eeas.europa.eu/fight-against-terrorism/index_en.htm

³⁸ A.g.e.

³⁹ Burak Tangör Ve Sevinç Sayın, "Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadele Stratejisi: Yeni Bir Bütünleşme Alanı Mı?", Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi Cilt: 11, No:1 (Yıl: 2012), s.85-118, s.87

AB'ye göre, yabancı terörist savaşçılar ve özellikle gençlerin radikalleşmesi, uluslararası barış ve güvenliğe tehdit oluşturan iki temel ve birbiriyle bağlantılı sorunlar⁴⁰. IŞİD tehdidinin etkisiyle AB'nin terörle mücadele politikasında, şiddet dayalı aşırılıkla mücadele (Countering Violent Extremism- CVE) ve yabancı savaşçılar (foreign fighters) konuları ön plana çıktı⁴¹.

AB İç Politikasında IŞİD ve Yabancı Savaşçılar İle Mücadele

IŞİD tehdidi, AB'yi mevcut yasal düzenlemelere ek olarak yeni araçlarla yabancı savaşçılar ve şiddete dayalı aşırılıkları önlemede daha etkili ve hızlı adımlar atmaya zorladı⁴². AB üye ülkelerinin aldığı önlemler, büyük ölçüde kendi topraklarında IŞİD kaynaklı olası bir terör saldırısının gerçekleşmesini önlemeyi ve Avrupa ülkelerinden örgüte yabancı savaşçı olarak katılan AB vatandaşlarının akınını engellemeyi amaçlıyor⁴³. Yabancı terörist savaşçılar konusu AB ve Üye Devletleri için temel güvenlik meselelerinden birini oluşturuyor; zira çok sayıda Avrupalının özellikle Suriye ve Irak, Afrika Boynuzu ve ötesinde çatışma bölgelerine cihat amacıyla gittiği biliniyor⁴⁴. Bunun önüne geçmek ve Avrupa'da radikalleşmenin engellenmesi amacıyla Avrupa'da hükümetler, hükümetler arası ve Birlik düzeyinde olmak üzere üç seviyede işbirliği temelinde ortak çaba gösteriliyor⁴⁵.

Birlik düzeyinde, son birkaç yılda radikal grupların saflarında savaşmak üzere çatışma bölgelerine gitmeye çalışan Avrupalıları engellemek amacıyla, IŞİD benzeri yapılanmalarla mücadelede geleneksel güvenlik politikaları ile uyumlu olarak, AB ve üye devletlerine verilen yasal yetkiler büyük ölçüde genişletildi. AB ve üye devletlerine verilen yetkiler, hukuki soruşturma ve kovuşturmalar yolu ile şüpheli kişilerin tespiti ve suç kapsamına giren eylemlerin yargı sürecine taşınması esasına dayanıyor. Bu kapsamda, İngiltere ve Fransa gibi AB üyelerinde yabancı terörist savaşçı oldukları düşünülen çok sayıda kişi terör şüphesi nedeniyle gözaltına alındı.

Şüpheli görülen Avrupalı savaşçılar hakkında yapılan soruşturma ve kovuşturmalara ek olarak, AB üyelerinin birçoğunda terörle mücadelede uygulanan idari tedbirler artırıldı. IŞİD'e katılımın engellenmesi ve radikalleşmenin önüne geçmek amacıyla, AB ülkeleri arasında bilgi paylaşımının artırılması, şüpheli yolculukların belirlenmesi ve pasaportlara el konulması, çatışma bölgelerine seyahatin önlenmesini içeren yasal düzenlemeler, sınırdışı etme kararı, bağış toplamanın suç sayılması, şüpheli kişilerin varlıklarının dondurulması konularına odaklandı. Bunların yanı sıra, AB'nin 26 ülkesi arasında serbest dolaşımı sağlayan Schengen ülkelerine yabancı savaşçıların giriş ve

⁴⁰ Ştefan Füle, "EU intervention at the Strengthening Multilateral Engagement on Countering Violent Extremism", United Nations General Assembly, 23 September 2014, http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-14-619_en.htm

⁴¹ EU External Action, Counter Terrorism, http://eeas.europa.eu/fight-against-terrorism/index_en.htm

⁴² Charlotte McDonald-Gibson, "EU citizens fighting in Syria pose threat of terror attacks when they return home, says domestic affairs chief", the Independent, January 2014.

⁴³ Ian Traynor, "Major terrorist attack is 'inevitable' as Isis fighters return, say EU officials", the Guardian, 25 September 2014, <http://www.theguardian.com/world/2014/sep/25/major-terrorist-attack-inevitable-isis-eu>

⁴⁴ Ştefan Füle, "EU intervention at the Strengthening Multilateral Engagement on Countering Violent Extremism", United Nations General Assembly, 23 September 2014,

⁴⁵ A.g.e.

çıkışlarının daha yakından izlenmesi⁴⁶ ; IŞİD gibi örgütlerin internette yaptığı propagandaya karşı tüm Avrupa dilleri ile Türkçe ve Arapça dil seçeneği de bulunan bir internet sitesiyle radikal İslam propagandasının önlenmesi projesi⁴⁷ ; terörle mücadele konusunda yasal mevzuatın AB çapında gözden geçirilmesi ve şüpheli kişilere ilişkin verilerin AB üyeleri arası paylaşımına yönelik adımlar atıldı.

Son yıllarda AB’de IŞİD benzeri yapılanmalarla mücadelede AB ve üye devletlerinin yasal yetkilerinin genişletilmesine ek olarak, radikal hareketlerle mücadelede uygulanmakta olan cezai tedbirlerin yanında alternatif politikalar kapsamında çeşitli önleyici uygulamalar ve rehabilitasyon programları geliştirildi. Örneğin, Almanya, radikalleşme sürecini durdurma veya yavaşlatmak amacıyla, Suriye’ye savaşmaya giden ve geri dönen gençleri iş hayatına ya da eğitime tekrar kazandırmak amacıyla Hayat adlı bir program yürütülüyor⁴⁸.

AB Üye Ülkelerinin IŞİD ve Yabancı Savaşçılarla Mücadele Politikaları

AB’nin uyguladığı ortak politikalar ve aldığı önlemler ile birlikte, üye ülkeler de IŞİD ve yabancı savaşçılar sorununa çözüm bulmada ulusla düzeyde çeşitli stratejiler belirliyorlar. AB Üye Devletlerin aldığı önlemler, ağırlıklı olarak kendi topraklarında IŞİD kaynaklı olası bir terör saldırısının yaşanmasını önlemeyi ve örgütün "savaşçı" toplamasının önüne geçmeyi amaçlıyor. Suriye ve Irak’ta savaşmaya giden Avrupalı savaşçıların en yüksek katılım olduğu ülkelerden biri olan İngiltere, geri dönen IŞİD savaşçıların ülkede terör saldırısı düzenleme riski sebebiyle terör tehdidi seviyesini en yüksek ikinci seviyeye çıkardı. 500 civarında İngiliz vatandaşının Suriye ve Irak’ta savaşmak için ülkeden ayrıldığı⁴⁹ İngiltere’de, İçişleri Bakanı pasaport verilmesini reddetme ve ulusal güvenliği tehdit eden bir durum ya da sahte pasaport kullanımı durumunda da belgeyi iptal etme yetkisine sahip⁵⁰. Almanya IŞİD ile mücadele konusunda en hassas AB üyelerinden bir diğeri. Hava operasyonlarına aktif destek vermeyen Almanya, IŞİD ile mücadelede uluslararası koalisyona destek vermek amacıyla, İkinci Dünya Savaşı’ndan bu yana uyguladığı, savaş bölgelerine silah göndermeme politikasından vazgeçti ve IŞİD militanlarına karşı savaşan Iraklı Kürtlere silah göndermeye başladı. IŞİD tehdidi ile mücadele kapsamında ülkesinde katılımı engellemek amacıyla bir dizi önlem alan Almanya’da 450 Alman vatandaşı Suriye’de savaşmaya gitti ve bunların 150’si geri döndü⁵¹. Müslümanların IŞİD’e katılımının önüne geçmek amacıyla Almanya, örgütle ilgili tüm propaganda, sembol ve faaliyetleri

⁴⁶“AB sınırlarında cihatçı kontrolü”, AB Haber, 16 Ekim 2014, <http://www.abhaber.com/ab-sinirlarinda-cihatci-kontrolu/>

⁴⁷“IŞİD’e karşı Türkçe ve Arapça site”, Milliyet, 30 Kasım 2014, <http://www.milliyet.com.tr/isid-e-karsi-turkce-ve-arapca-site/dunya/detay/1977101/default.htm>

⁴⁸“Crackdown on British jihadis to include 'deradicalising' scheme from Germany”, the Guardian, 27 August 2014, <http://www.theguardian.com/uk-news/2014/aug/27/crackdown-british-jihadis-youths-german-hayat-home-office>

⁴⁹“İngiltere’de terör tehdidi seviyesi IŞİD sebebiyle artırıldı”, Euractiv, 29 Ağustos 2014, <http://www.euractiv.com.tr/abnin-gelecegi/article/ingilterede-teror-tehdidi-seviyesi-isid-sebebiyle-artirildi-030186>

⁵⁰“IŞİD’e karşı hangi ülke ne önlem aldı?”, Hürriyet, 24 Eylül 2014, <http://www.hurriyet.com.tr/avrupa/27266761.asp>

⁵¹ “Almanya, IŞİD’e katılacağından şüphelendiği vatandaşların nüfus cüzdanlarına el koyacak”, Euractiv, 17 Ekim 2014.

yasakladı⁵². Almanya'da ayrıca, IŞİD için para ve malzeme, özellikle de savaş için adam toplamak yasaklanarak suç kapsamına alındı⁵³ ve Suriye ve Irak'ta savaşmaya gideceğinden şüphelendiği radikal İslamcılarının nüfus cüzdanlarını el koyma kararı alındı⁵⁴. Yine, Almanya'da 300 kişinin IŞİD üyesi oldukları iddiasıyla yargılandığı ilk davada, Suriye'de IŞİD saflarında çatışan Kosova kökenli bir kişi 3 yıl 9 ay hapis cezasına çarptırıldı⁵⁵. IŞİD'e yönelik hava operasyonlarında aktif rol üstlenmeye başlayan Fransa'da, yeni bir terörle mücadele yasasını yürürlüğe soktu. Fransız gençlerin çatışma bölgelerine savaşmaya gitmesini engellemeyi amaçlayan yeni yasa, yurt dışına çıkışlara geçici yasak getirmeye ve bu yasağın 6 aya kadar uzatılmasına olanak veriyor⁵⁶. Fransa'da Charlie Hebdo dergisine 7 Ocak 2015 tarihinde üç kişi tarafından düzenlenen ve 12 kişinin hayatını kaybettiği saldırı, AB'de radikalleşme ve yabancı savaşçı tehdidinin büyüklüğünü teyit etti. Avrupa'da infial yaratan terör eyleminin, AB içinde terörle mücadele ve radikalizmi önlemede yeni önlemler alınması sonucunu doğurdu. IŞİD'e katılımları durdurmaya ağırlık veren bir diğer AB üyesi Danimarka ise, özellikle cami dernekleri ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliğinde çeşitli tedbirler aldı. Kosova gibi bazı Balkan ülkeleri de terörist gruplara katılmayı, dini ve etnik çatışmaları teşvik etmeyi suç sayan yasal değişiklikler yaptı⁵⁷.

AB Dış Politikasında IŞİD

AB dış politikasında, terörle ve şiddet içeren aşırılıkla mücadele önemli bir yer tutuyor⁵⁸. Suriye iç savaşında ABD ile birlikte etkili bir strateji izlemediği için suçlanan AB, diğer küresel aktörlerle birlikte bölgede istikrarsızlığın artmasından ve insani krizin derinleşmesinden sorumlu tutuluyor. 2014 yılında IŞİD'in hızlı ilerleyişi AB'yi dış politikada daha etkin adımlar atmaya zorladı. AB üyeleri, dış politikada ortak tutum belirlemede geleneksel olarak karşılaştıkları sorunların üstesinden geldiler: yabancı savaşçılarla mücadele kapsamında ABD öncülüğündeki uluslararası koalisyona katılma ; Suriye ve Irak'a silah yardımı yapılması ve bölge ülkelerine ve mültecilere yapılan yardımların artırılması gibi pek çok konuda uzlaşa sağladılar.

AB tarafından Suriye'deki saldırılardan etkilenen halka ve mültecilerin bulunduğu bölge ülkelerine yapılan yardım miktarı, 2014 yılının sonunda 3 milyar avroyu aştı⁵⁹. AB, ayrıca Suriye'de Esad rejimine karşı pek çok yaptırım kararını yürürlüğe

⁵²"Almanya IŞİD propagandasını yasakladı", Euractiv, 12 Eylül 2014, <http://www.euractiv.com.tr/abnin-gelecegi/article/almanya-isid-propagandasini-yasakladi-030243>

⁵³"IŞİD'e karşı hangi ülke ne önlem aldı?", Hürriyet, 24 Eylül 2014, <http://www.hurriyet.com.tr/avrupa/27266761.asp>

⁵⁴"Almanya, IŞİD'e katılacağından şüphelendiği vatandaşların nüfus cüzdanlarına el koyacak", Euroactiv , 17 Ekim 2014

⁵⁵"Almanya'daki IŞİD davasında ilk ceza", Al Jazeera Turk, 5 Aralık 2014, <http://www.aljazeera.com.tr/haber/almanyadaki-isid-davasinda-ilk-ceza>

⁵⁶"IŞİD'e karşı hangi ülke ne önlem aldı?", Hürriyet, 24 Eylül 2014, <http://www.hurriyet.com.tr/avrupa/27266761.asp>

⁵⁷"IŞİD'e karşı hangi ülke ne önlem aldı?", Hürriyet, 24 Eylül 2014, <http://www.hurriyet.com.tr/avrupa/27266761.asp>

⁵⁸EU External Action, "Counter Terrorism", http://eeas.europa.eu/fight-against-terrorism/index_en.htm

⁵⁹European Commission, "Humanitarian Aid and Civil Protection", Syria Crisis, ECHO Factsheet, http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/syria_en.pdf#view=fit

koydu⁶⁰.Mevcut kısıtlayıcı önlemlere ek olarak, IŞİD'in özellikle petrol satışından gelir elde etmesi engellendi. Üye ülkelerin yetki alanına girmesi sebebiyle, nadiren üzerinde uzlaşa sağlanan savunma konularında ortak bir pozisyon alan AB Üye Devletleri, Irak'ta IŞİD'e karşı savaşan Kürt gruplara silah göndermeye başladı⁶¹. AB, ayrıca BM Güvenlik Konseyi'nin 2170 sayılı ve 2178 yabancı terörist savaşçılar ile ilgili kararlarının alınmasına ve uygulanmasına destek verdi. Ayrıca AB, IŞİD'in ve diğer tüm terör örgütlerinin yarattığı tehdidin üstesinden gelmek üzere bölge ülkeleri ile de işbirliği içerisinde çabalarını artırdı⁶². Tüm bu gelişmeler, IŞİD ve yabancı savaşçılar konusuna Birlik düzeyinde verilen önemin bir göstergesi.

AB dış politikasında, IŞİD ile mücadelede izlenen politikada vurgulanması gereken önemli bir husus, AB'nin İslam dinine karşı olarak algılanabilecek bir söylemden özenle kaçınıyor olması. IŞİD terörü ve yabancı savaşçılar Avrupa'da İslamofobinin yükselişine sebep olurken⁶³, AB liderleri söylemlerinde, İslam ve terör arasında bir bağlantı kurmaktan kaçınıyor ve "terörün dinle alakalı olmadığını" vurguluyorlar. IŞİD ile mücadelede AB'nin pozisyonunun, Batı ile IŞİD arasında bir savaştan ziyade, bölge ülkeleriyle IŞİD arasındaki mücadeleye katkı sunmak olduğu mesajını vererek, özellikle bölgedeki Müslüman ülkelerle yapılan ittifaklarda, IŞİD'e ve teröre karşı, medeniyetler ittifakı vurgusu yapıyor⁶⁴. IŞİD'in "terör ideolojisine karşı mücadelenin yıllarca süreceği" tespitinden hareket eden AB, "kültür düzeyinde yapılan bu mücadelenin", bölge ülkelerinin de katılımı ile küresel düzeyde bir ittifak kurulması ile başarıya kavuşacağı anlayışına sahip⁶⁵.

AB'nin IŞİD ve yabancı savaşçılar ile mücadelesinde aday ülke Türkiye'yi kilit konumunda görüyor. Türkiye ve AB arasında, bu mücadelede işbirliği mekanizmalarının geliştirilmesi gündemde. IŞİD'e katılan Türk savaşçıların yüksek olduğu iddiaları ise, Türkiye tarafından reddediliyor. Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan Risk Analiz Merkezi'ne göre, örgüte katılımın iddia edilenin aksine yüksek olmadığı, IŞİD'a katılım sıralamasında Tunus, Suudi Arabistan, Ürdün, Fas, Rusya, Fransa, Libya ve İngiltere'den sonra Türkiye geliyor ⁶⁶. Türkiye'den Afganistan, Bosna, Çeçenistan ve Filistin gibi yerlere savaşmaya giden çok sayıda cihatçı olduğu biliniyor ancak Irak ve Suriye iç savaşlarında bu sayının diğerlerinden daha yüksek olduğu iddia ediliyor. IŞİD'e katılan Türk savaşçılar hakkında saha çalışmasına dayanarak yapılan akademik bir araştırma, binden fazla kişinin IŞİD'e katıldığını, bunun Türkiye'de "İslamcı eylemciliğin

⁶⁰"AB'den Esad rejimine yeni yaptırımlar", Hürriyet, 21 Ekim 2014,

<http://www.hurriyet.com.tr/dunya/27423114.asp>

⁶¹"AB, Irak'a silah göndermede anlaştı", Euractiv, 15 Ağustos 2014, <http://www.euractiv.com.tr/abnin-gelecegi/article/ab-iraka-silah-gondermede-anlasti-030115>

⁶²"AB: IŞİD tehdidini bertaraf etmeye kararlıyız", Euroactiv Türkiye, 17 Kasım 2014

<http://www.euractiv.com.tr/abnin-gelecegi/article/ab-isid-tehdidini-bertaraf-etmeye-kararliyiz-030584>

⁶³"IŞİD terörü Batıda İslamofobiye artırdı", Anadolu Ajansı, 26 Eylül

2014,<http://www.aa.com.tr/tr/haberler/395533--isid-teroru-batida-islamofobiye-artirdi>; "10 soruda Avrupa'da İslamofobi", Sabah, 3 Ocak 2015, <http://www.sabah.com.tr/fotohaber/dunya/10-soruda-avrupada-islamofobi/62124>

⁶⁴"Federica Mogherini: IŞİD'in terör ideolojisine karşı mücadele yıllar sürebilir", AB Haber, 23 Aralık 2014, <http://www.abhaber.com/federica-mogherini-isidin-teror-ideolojisine-karsi-mucadele-yillar-surebilir/>

⁶⁵ A.g.e.

⁶⁶ "Türkiye IŞİD' giden 1000 Avrupalıyı yakalayıp sınır dışı etti", Habertürk, 15 Ekim 2014.

<http://www.haberturk.com/gundem/haber/999892-turkiye-iside-giden-1000-avrupaliyi-yakalayıp-sinir-disi-etti>

gelişmesinin bir sonucu olduğunu ve bu eylemcilik biçiminin yaygınlaşmaya devam ettiğini iddia ediyor. Araştırmaya göre, Türkiye’de radikal örgütler, özgür sivil alandan yararlanarak tartışma grupları, kitapçı dükkânları ve camiler kanalıyla, IŞİD ve diğer radikal örgütlere sempatican topluyorlar⁶⁷.

TÜRKİYE’NİN IŞİD’LE MÜCADELE POLİTİKASI VE AB İLE UYUMU

Türkiye IŞİD konusunda, sınır güvenliğini korumak, uluslararası işbirliği mekanizmalarında yer almak, sorunu Irak ve Suriye’deki siyasi kökleriyle ele almak ve Suriye’de rejim değişikliğinin gerekliliğini savunmak temelinde bir dış politika izliyor. Türkiye’nin IŞİD ile mücadele politikası, Ortadoğu’da huzurun IŞİD’in tasfiyesi ve Suriye’de yeni bir siyasi yapının inşasıyla mümkün olabileceği esasına dayanıyor. Türkiye, Ortadoğu’da İslam toplumlarının demokrasi ile yönetilebileceğini ve İslam’ın IŞİD gibi yapılanmalarla anılmaması gerektiğini vurguluyor⁶⁸. Türkiye’nin yaklaşımı, IŞİD meselesini Irak ve Suriye’deki siyasi kökleriyle ele almaya ve askeri mücadelede önceliği yerel aktörlere vermeye dayanıyor⁶⁹. Mevcut koşullarda IŞİD nedeniyle artan terör tehdidine karşı Türkiye, Suriye’de iç savaşın yarattığı insani sorunların giderilebilmesi için, uluslararası bir barış gücü tarafından denetlenecek güvenli bölge ve insani koridor oluşturulmasını istiyor.

IŞİD ile sınır komşusu olmanın getirdiği güvenlik risklerinin dışında, örgütün yarattığı istikrarsızlık ve vahşet sebebiyle Türkiye, Suriye ve Irak’tan kitlesel göç dalgalarına en fazla maruz kalan ülke konumunda. 2 milyonu aşkın sığınmacıya ev sahipliği yapan Türkiye, Aralık 2014 resmi verileriyle 1,7 milyon civarındaki Suriyeli sığınmacıya 5 milyar dolar harcadı⁷⁰. Türkiye, IŞİD ve Kürt gruplar arasında çatışmalar sebebiyle 2014 yılında sadece 2 ay içinde Suriye’nin Kobani (Ayn el Arap) ilçesinden 192 bin 417⁷¹ve Irak’ta IŞİD saldırılarından kaçan 19 bin Ezidiyi sığınmacıya daha kapılarını açtı⁷².

IŞİD, Türkiye ekonomisine de büyük bir maliyet yükledi. IŞİD’in Türkiye ekonomisine verdiği zarar konusunda yapılan bir araştırma⁷³, IŞİD ve Suriye savaşının 35 milyar dolar tutarındaki doğrudan maliyetinin yaklaşık 12,5 milyar dolarının Türkiye’nin

⁶⁷Güneş Murat Tezcur and Sabri Ciftçi, “Radical Turks : Why Turkish Citizens are Joining ISIS”, Foreign Affairs, November 11, 2014, <http://www.foreignaffairs.com/articles/142352/gunes-murat-tezcur-and-sabri-ciftci/radical-turks>

⁶⁸“Davutoğlu: IŞİD herkesten çok Türkiye’ye tehdit”, Cumhuriyet, 30 Eylül 2014 http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/siyaset/125209/Davutoglu_ISiD_herkesten_cok_Turkiye_ye_tehdit.html

⁶⁹Şaban Kardaş, “Ankara’nın IŞİD planının merkezi Suriye”, Al-Jazeera Turk, 11 Ekim 2014, <http://www.aljazeera.com.tr/gorus/ankaranin-isid-planinin-merkezi-suriye>

⁷⁰“Türkiye’de Yeni Bir Çadır Kent” , Başbakanlık Basın Yayın Enformasyon Genel Müdürlüğü, 22 Aralık 2014 <http://www.byegm.gov.tr/turkce/haber/ayn-el-araptan-kacanlara-turkiyede-yeni-bir-cadir-kent/73877>

⁷¹“Kobani yardımları 27 milyon lirayı geçti”, Anadolu Ajansı, 20 Aralık 2014, <http://www.aa.com.tr/tr/manset/438368--kobaniye-yardimlari-27-milyon-lirayi-gecti>

⁷²“Türkiye, 6 ayda Irak’a 625 tır dolusu insani yardım gönderdi, 16 Aralık 2014 , <http://kdk.gov.tr/haber/turkiye-6-ayda-iraka-625-tir-dolusu-insani-yardim-gonderdi/512>

⁷³Elena Ianchovichina ve Maroslvanic “The Economic Impact of the Syrian War and the Spread of ISIS:Wholoses &How Much?”, <http://blogs.worldbank.org/category/countries/jordan>

uğradığı zarar olduğu tahminine dayanıyor. Bir diğer hesaplama ile IŞİD ve Suriye savaşı sebebiyle Türkiye’de kişi başına gelir yüzde 1,5 oranında azaldı⁷⁴.

Türkiye maruz kaldığı tüm bu sorunlar ve ödemek zorunda kaldığı ekonomik, toplumsal ve güvenlik maliyetine karşın, yabancı savaşçıların geçişini engellemede yetersiz kaldığı suçlamaları ile karşılaşılıyor.. Yetkililer, çatışmaların sınıra çok yakın yerlerde sürdüğüne dikkat çekerek, yabancı terörist savaşçıların bölgeye akışına set çekmek için önlem alındığına dikkat çekiyorlar⁷⁵. Batılı ülkelerden önce 10 Ekim 2013 tarihinde IŞİD’i terörist organizasyonlar listesine dâhil eden⁷⁶ ve örgütü" eli kanlı bir terör örgütü" olarak tanımlayan Türkiye, terörle mücadelede ulusal çıkarlarının gerektirdiği her türlü adımı bölgesel istikrar ve insani gerekler göz önüne alarak şekillendirdiğini savunuyor⁷⁷. Suriye ile 500 kilometrelik sınır hattı boyunca IŞİD’e silah ve yabancı savaşçı akışını durdurmaya çalışan Türkiye, sınır kapılarının çoğunu kapalı tutması sebebiyle, örgüte katılan yabancı savaşçıların geçişine izin verdiği ya da göz yumduğu iddialarını kabul etmiyor⁷⁸. Yabancı savaşçıların IŞİD’e katılımlarının engellenemeyişi konusunda asıl sorunun Batılı ülkelerde olduğunu savunan Türkiye, IŞİD ile mücadele kapsamında pek çok önlem aldı ve düzenleme yaptı. IŞİD ile bağlantılı kişi ve kuruluşların malvarlıklarının donduran⁷⁹ Türkiye, IŞİD’in gelirlerinin kesilmesi amacıyla, güney sınırında kaçakçılıkla mücadelede önlemlerinin artırdı ve 2014’ün ilk on ayında 69 milyon litre kaçak petrol ele geçirdi⁸⁰. IŞİD’e Türkiye üzerinden yabancı savaşçı katılımını engellemek amacıyla Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından havalimanlarında oluşturulan Risk Analiz Merkezi, Suriye sınırına geçmek için Türkiye’ye gelen Batılı yabancı savaşçıları tespit ederek, sınır dışı etmeye başladı⁸¹. Türkiye’de, Sadece 2013 yılında 4 bin kişinin ülkeye girişini engelledi ve 92 bin kişi sınırlarda gözetim altına alındı⁸². Aralık 2014 verileriyle, Türkiye üzerinden Irak ve Suriye’ye geçmeyi amaçlayan yabancı savaşçılardan 7 bin 200’den fazla kişiye Türkiye’ye giriş yasağı kondu⁸³. Son iki yıl içinde IŞİD’e katılmak üzere Suriye’ye savaşmaya giden 830 Avrupalı savaşçı Türkiye tarafından sınır dışı edildi ve 2 bin kişi hakkında arama kararı çıkarıldı⁸⁴. 2011 yılından 2014 yılı Aralık ayına kadar sınır dışı edilen kişi sayısı ise 1050. Sınırdışı edilen yabancı

⁷⁴ Süleyman Yaşar, "IŞİD Türkiye’yi yüzde 1,5 fakirleştirdi", Taraf, 22 Aralık 2014, <http://www.taraf.com.tr/yazarlar/isisd-turkiyeyi-yuzde-15-fakirlestirdi/#>

⁷⁵ Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, BM Güvenlik Konseyi "Yabancı Savaşçılar" Özel Oturumunda Yaptıkları Konuşma, 24.09.2014, <http://www.tccb.gov.tr/konusmalar/1037/91159/bm-guvenlik-konseyi-yabanci-savascilar-ozel-oturumunda-yaptiklari-konusma.html>

⁷⁶ Resmi Gazete

⁷⁷ "IŞİD eli kanlı bir terör örgütüdür", Sabah, 25 Eylül 2014, <http://www.sabah.com.tr/gundem/2014/09/24/isisd-eli-kanli-bir-teror-orgutudur>

⁷⁸ Yabancı savaşçıların geçişine izin vermedik’, Milliyet, 10 Aralık 2014, <http://www.milliyet.com.tr/-yabanci-savascilarin-gecisine/siyaset/detay/1982092/default.htm>

⁷⁹ Resmi Gazete <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/10/20131010-1-1.pdf>

⁸⁰ "7 binden fazla yabancı savaşçının ülkeye girişi yasak", Anadolu Ajansı, 5 Aralık 2014.

<http://www.aa.com.tr/tr/manset/431069--7-binden-fazla-yabanci-savascinin-ulkeye-girisi-yasak>

⁸¹ "Türkiye IŞİD’ giden 1000 Avrupalıyı yakalayıp sınır dışı etti", Habertürk, 15 Ekim 2014.

<http://www.haberturk.com/gundem/haber/999892-turkiye-iside-giden-1000-avrupaliyi-yakalayip-sinir-disi-etti>

⁸² Somini Sengupta, "Nations Trying to Stop Their Citizens From Going to Middle East to Fight for ISIS", the New York Times, September 12, 2014, <http://www.nytimes.com/2014/09/13/world/middleeast/isis-recruits-prompt-laws-against-foreign-fighters.html>

⁸³ "7 binden fazla yabancı savaşçının ülkeye girişi yasak", Anadolu Ajansı, 5 Aralık 2014.

<http://www.aa.com.tr/tr/manset/431069--7-binden-fazla-yabanci-savascinin-ulkeye-girisi-yasak>

⁸⁴ "Turkey sends back 830 European jihadists", Hurriyet Daily News, September 11 2014,

<http://www.hurriyetdailynews.com/turkey-sends-back-830-european-jihadists-.aspx?pageID=238&nid=71565>

savaşçılar tekrar sınır kapılarına gelmeyi sürdürdüklerinden, Türkiye-Suriye sınırda güvenlik önlemleri daha fazla artırmak amacıyla beton duvar örülmeye başlandı⁸⁵.

IŞİD'i bölge halkları, Türkiye ve uluslararası toplum için tehdit olarak değerlendiren Türkiye, IŞİD ve yabancı savaşçılar ile mücadelede küresel düzeyde güçlü bir işbirliğini zorunlu görüyor⁸⁶. Türkiye'nin yabancı savaşçılar için "geçiş ülkesi" konumunda olması, AB ile Türkiye'yi de yakın işbirliği içinde olmaya zorluyor. AB, vatandaşlarının IŞİD benzeri radikal oluşumlara yabancı savaşçı olarak katılmayı ve yabancı savaşçıların döndükten sonra Avrupa topraklarında eyleme geçmelerini engellemek amacıyla Türkiye ile sıkı bir işbirliği içinde olmak istiyor. Konuya ilişkin olarak AB tarafından yapılan açıklamalarda öne çıkan husus, Avrupa'dan Suriye ve Irak'a yabancı savaşçı akınında Türkiye'nin kilit konumda olduğu ve Türkiye ile AB arasındaki mevcut işbirliği seviyesinin daha fazla artırılması yönünde. Türk dış politikasının AB'nin Ortak Dış, Güvenlik ve Savunma Politikası ile uyumlaştırmasını talep eden AB tarafı, Türkiye-AB siyasi diyalogunun, IŞİD'e karşı daha yakın işbirliği geliştirmek ve yabancı savaşçı akışını önlemeye yönelik işbirliğini artırmak üzere kullanılması gerekliliğini sıklıkla vurguluyor⁸⁷. AB ülkelerinin IŞİD'e savaşçı akınında asıl sorunun Türkiye sınırında olduğu yaklaşımı sonucunda, AB'nin en büyük nüfusa sahip 6 ülkesinin gerçekleştirdiği G-6 İçişleri Bakanları toplantısına ilk kez Türkiye de çağrıldı ve Avrupalı savaşçıların Türkiye üzerinden geçişlerinin engellenmesi için işbirliğinin artırılması talep edildi⁸⁸.

Terörle mücadele ve yabancı savaşçılar, Türkiye ile AB arasındaki düzenli siyasi diyalogun yoğunlaştığı ve her iki tarafı da ilgilendiren uluslararası konuların da başında geliyor⁸⁹. Terörle mücadelede AB ile aktif siyasi bir diyalog içinde olan Türkiye'de, verilerin korunmasına dair bir düzenlemenin bulunmaması ve AB ile Türkiye'de terörün tanımı ile terör suçlarına verilen cezalar arasındaki farklılıklar, hem AB üye devletleri hem de AB kurumları ile Türkiye arasında terörle mücadele alanında polis ve adli işbirliğinin istenilen seviyeye ulaşmasını engelliyor⁹⁰. Bunların sonucunda, AB ve Türkiye arasında IŞİD ve yabancı savaşçılarla mücadele politikaları arasında uyum ve işbirliği sınırlı seviyede. İşbirliğini artırmak isteyen AB, Türkiye'den yabancı savaşçılar sorununu ele almak için yeni tedbirler geliştirmesini ve radikalleşmeyi önleme kapasitesini artırmasını talep etmeyi sürdürüyor.

SONUÇ YERİNE

2014 yılında bünyesine kattığı 80'den fazla ülkeden yabancı savaşçı ve kendisine biat eden dünyanın farklı bölgelerindeki radikal yapılanmalarla küresel bir güvenlik

⁸⁵"Suriye sınırına beton blok" , Sabah, 28 Nisan 2014, <http://www.sabah.com.tr/gundem/2014/04/28/suriye-sinirina-beton-blok>

⁸⁶"Yabancı savaşçıların geçişine izin vermedik", Milliyet, 10 Aralık 2014, <http://www.milliyet.com.tr/-yabanci-savascilarin-gecisine/siyaset/detay/1982092/default.htm>

⁸⁷Council Conclusions on Enlargement and Stabilisation and Association Process, General Affairs ,16 December 2014, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/genaff/146326.pdf

⁸⁸Arzu Çakır Morin, "Avrupa cihatçı akınına nasıl durduracak, Türkiye'nin katkısı ne olacak?", Al Monitor, 19 Kasım 2014, <http://www.al-monitor.com/pulse/tr/originals/2014/11/turkey-french-stop-europeans-jihadists.html##ixzz3KxvQHgva>

⁸⁹Türkiye 2014 İlerleme Raporu, Avrupa Komisyonu, s.72

⁹⁰Türkiye 2014 İlerleme Raporu, s.66

sorununa dönüşen IŞİD'in, 2014 yılının sonunda küresel düzeyde alınan kararların uygulanmasıyla, bölge dışında ilerlemesinin önüne geçildi. Uluslararası koalisyon güçlerinin örgüte karşı yürüttüğü operasyonlar sonuç vermeye başladı ve 2014 yılının Eylül ayında başlayan hava saldırıları, örgütün lojistik ve operasyon kabiliyetini zayıflattı ⁹¹. Suriye genelinde ve Irak'ta da örgütün ilerleyişi durduruldu. Koalisyon güçlerinin hava saldırılarının desteğiyle Irak'ta IŞİD güçlerinden bazı alanlar geri alındı.

Bununla birlikte, IŞİD'in 2014 yılı sonundaki gerileyişi, örgütün kısa sürede tamamen ve kolayca tasfiye edilebileceği anlamına gelmiyor. IŞİD'e yönelik küresel düzeyde yürütülen kampanyanın başarıya ulaşması için "sürekli, birleşmiş ve koordine edilmiş" bir mücadele gerekiyor. Bu da örgütü zayıflatma ve hezimete uğratmanın uzun vadeli bir stratejiye gereksinim duyduğunu ortaya koyuyor. Irak ve Suriye'deki istikrarsızlık ortamında ortaya çıkan ve hızla yayılan IŞİD'in geleceği, esas olarak yine bu iki ülkede yaşanacak gelişmelere ve uluslararası aktörlerin bölgedeki gelişmelere yönelik tavırlarına bağlı olarak şekillenecek. Bu nedenle, IŞİD, El-Nusra, Boko-Haram gibi radikal yapılanmaların doğmasının önlenmesi ve bu örgütlerin doğmasına zemin hazırlayan faktörlerin analiz edilmesi elzem. Küresel düzeyde artan radikalleşme tehdidinin önüne geçilebilmesi ve sorunun temellerine inerek kalıcı sonuçlar alınması, terörle mücadele ve radikalleşmeyi önlemede uygulanan güvenlik politikalarına, sosyal politikaların dâhil edilmesi ile mümkün olabilir.

---

⁹¹Joint Statement Issued by Partners at the Counter-ISIL Coalition Ministerial Meeting, December 3 2014, <http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2014/12/234627.htm>